
Zbierkový predmet mesiaca júl 2023 – citara

Zbierkovým predmetom mesiaca júl 2023 je *citara*, (lat. *citera*). Jej rozmery sú 56 cm x 26cm x 6cm. Na ľavej strane má vyrezanú *oblú hlavničku* a na pravej spevňujúcu hrubšiu stenu. Kovové struny sa nachádzajú na ľavej strane (na *hlave*) a držia ich napínacie kolíky. Citara je uložená v špeciálnom puzdre. Vnútorňa stena otváracieho veka je opatrená štítkom výrobcu: REINHOLD GEIPEL FABRIK, ailer Arien musik lischer JNSTRUMENTEN & SAITEN FLEISCHEN BÖHMEN. To isté značenie je umiestnené aj vo vnútornej časti citary.

Citara je brnkací, strunový, hudobný nástroj. Už v 18. storočí bol v niektorých európskych krajinách (Írsko, Švédsko, Nórsko, Holandsko, Nemecko Česká republika) veľmi obľúbený. Tu ho však poznala verejnosť pod inými názvami. Vzhľadom na to, že citara je ľudový hudobný nástroj, vyznačuje sa veľkou variabilitou tvarov. Sú známe citary s korpusom tvaru podlhovastého hranola, citary so zaoblenou rezonančnou skrinkou na jednej strane (salzburský typ), citary so zaoblenou rezonančnou skrinkou na oboch stranách, resp. citary s gitarovým korpusom (mittenwaldský typ) a citary so stupňovitým kličníkom, ktorý umožňoval použitie až piatich rôznych dĺžok strún.

Modernejšia citara v takej podobe, ako ju poznáme dnes, vznikla v prvej polovici 19. storočia v oblastiach rakúskej časti monarchie, či Bavorska a vyvinula sa z ľudového brnkacieho nástroja, akéhosi predchodcu citary. Dodnes sa citary tešia obľube napríklad na južnom Slovensku a medzi dolnozemskými Slovákmi. Vďaka svojej rozšírenosti a ľahkej dostupnosti bola citara na prelome 19. a 20. stor. populárnym nástrojom nenáročného muzicírovania v meštianskych domácnostiach. Dokonca vznikali rôzne citarové spolky a súbory. Na tomto sólovom nástroji sa hrajú rytmicky viazané novšie spevy regrútskych, vojenských a ľudostných piesní. Významným súdobým hráčom na citaru bol dolnorakúsky virtuóz *Johann Petzmayer* (*1803, †1884). Záujem o citaru neutečie ani v 21. storočí.

Autor: Mgr. A. Šujanská

Grafická úprava: Mgr. Jana Chudovská